

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๕/๒๕๕๕

วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคนำไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคนำไทย อ้างว่าพรรคนำไทยยังไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคนำไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าว

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง สรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคนำไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๕ และในวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ พรรคนำไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๓ สาขา มีคณะกรรมการสาขาพรรคสาขาละ ๕ คน แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองจากฐานข้อมูลพรรคการเมืองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดเก็บไว้ปรากฏว่า กรรมการสาขาพรรคนำไทย จำนวน ๘ คน เป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงให้หัวหน้าพรรคนำไทยดำเนินการตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติเป็นสมาชิกพรรคนำไทยครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคนำไทยหรือไม่ พร้อมทั้งส่งเอกสารหลักฐานมาให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งยังได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร ประจำจังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคมีภูมิลำเนาอยู่ ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง และขอให้พรรคไทยรักไทยตรวจสอบด้วยว่า บุคคลดังกล่าวยังคงเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยอยู่หรือไม่ด้วย ต่อมา นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร และประจำจังหวัดชัยภูมิว่าได้สอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคนำไทยในเขตที่ตั้งสาขาพรรคกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดดังกล่าว

ได้ความว่าการประชุมดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับของพรรคนำไทย และได้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองจริง แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รายงานว่าได้สอบปากคำนายประสิทธิ์ ศุภสาร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคนำไทยในจังหวัดดังกล่าวปรากฏว่าไม่มีการประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค แต่เป็นการคัดเลือกกันเองของผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคนำไทย ส่วนรายชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมใหญ่สาขาพรรคนั้นเป็นบุคคลที่สมัครเป็นสมาชิกพรรคนำไทย และได้ลงลายมือชื่อจริง แต่ไม่ได้เข้าประชุมโดยผู้ที่เป็นกรรมการสาขาพรรคนำไทยนำไปให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน และพรรคไทยรักไทยแจ้งว่ากรรมการสาขาพรรคนำไทยจำนวน ๘ คน ยังเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย ประกอบกับเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ พรรคนำไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ว่าที่ร้อยโท ปัญญา ชัยรัตนพาณิชย์ ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคและสมาชิกพรรคนำไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ตามข้อบังคับพรรคนำไทย พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๒๕ (๘) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงแล้ว ทั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบทะเบียนรับ-ส่งหนังสือของสำนักงานแล้ว ไม่ปรากฏเอกสารของพรรคนำไทยเกี่ยวกับการรายงานจำนวนสมาชิกพรรคและการจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติมแต่อย่างใด นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงเห็นว่าพรรคนำไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคนำไทย

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัย แจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบและสำเนาคำร้องให้พรรคนำไทยเพื่อชี้แจง

พรรคนำไทยไม่ยื่นคำชี้แจงโต้แย้งแต่ประการใด

พิจารณาคำร้อง ประกอบเอกสารแล้ว ได้ความว่าภายหลังจากนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคนำไทยไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๕ และครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับจากวันจัดตั้งดังกล่าว พรรคนำไทยได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าได้จัดตั้งสาขาพรรคนำไทย จำนวน ๓ สาขา คือ สาขาที่ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๗/๑ หมู่ที่ ๒๑ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ สาขาที่ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๔๕/๒ หมู่ที่ ๑๑ ถนนบางนา-ตราด แขวงดอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร และสาขาที่ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๔๕/๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรคสาขาละ ๕ คน แต่เมื่อสำนักงาน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ตรวจสอบปรากฏว่า กรรมการสาขาพรรคนำไทย จำนวน ๘ คน เป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารมาเพื่อประกอบการพิจารณาหรือตรวจสอบได้” ให้หัวหน้าพรรคนำไทยและมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานคร และประจำจังหวัดที่สาขาพรรคนำไทยตั้งอยู่ ทั้งให้พรรคไทยรักไทย ตรวจสอบเกี่ยวกับคุณสมบัติการเป็นสมาชิกพรรคนำไทย การเข้าร่วมประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค ว่าครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรค มีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรค ลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเอง และบุคคลดังกล่าวยังคงเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทย หรือไม่ ซึ่งจากการตรวจสอบโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำกรุงเทพมหานครและประจำจังหวัดชัยภูมิ ได้สอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคนำไทยบางส่วน ปรากฏว่าการประชุมเป็นไปโดยถูกต้อง และผู้เข้าร่วมประชุมลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตัวเอง แต่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพชรบูรณ์รายงานว่าไม่มีการประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแต่เป็นการเลือกกันเองของผู้สมัครเป็นสมาชิกพรรคนำไทยโดยผู้ที่เป็นกรรมการสาขาพรรคนำไปให้ลงลายมือชื่อกันที่บ้านมิได้เข้าร่วมประชุม และพรรคไทยรักไทยแจ้งว่ากรรมการสาขาพรรคนำไทย จำนวน ๘ คน ยังเป็นสมาชิกพรรคไทยรักไทยอยู่ ซึ่งในกรณีดังกล่าวมิได้เป็นไปตามบทบัญญัติของมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินการดังต่อไปนี้ให้พรรคการเมืองดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมืองและกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง” และมาตรา ๒๖

บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง” และยังไม่ปรากฏตามคำร้องซึ่งพรรคนำไทยไม่ได้โต้แย้งอีกว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบทะเบียนรับ-ส่งหนังสือของสำนักงานแล้ว ไม่ปรากฏเอกสารของพรรคนำไทยเกี่ยวกับการรายงานจำนวนสมาชิกพรรคตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” ซึ่งจากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ปรากฏว่าพรรคนำไทยได้มีการขอจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติมแต่อย่างใด

ดังนั้น จึงฟังได้ตามคำร้องว่า พรรคนำไทยไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเหตุให้ยุบพรรคนำไทยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคนำไทย

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ